

Istoria unei vieți proletare

Bartolomeo Vanzetti

1923

Cuprins

Cuvânt înainte	4
Context	6
Un punct de vedere	8
Istoria Unei Vieți Proletare, de Bartolomeo Vanzetti	11
I	12
II. Pe Tărâmul Promis	14
III. Muncește! Muncește! Muncește!	17
IV. Viața Mea Intelectuală și Crezul Meu	20

O scurtă autobiografie a faimosului anarhist italo-american Bartolomeo Vanzetti, intrat în memoria clasei muncitoare ca "Sacco și Vanzetti". Amândoi au fost victimele asasinatului politic comis de SUA în urma unei înscenări. Au fost executați pe scaunul electric pe 23 august 1927, pentru a fi pedepsiți pentru convingerile lor politice și implicarea lor în lupta pentru drepturile muncitorilor, dar și pentru a le arăta acestora că, în momentul în care sunt contestați, capitaliștii nu vor ezita să folosească statul ca unealtă a terorii, pentru a-i putea ține pe muncitori, producătorii de bunăstare, în sclavie salarială.

Ce experiențe modelează un anarhist? Cum este să fii membru al unei minorități vizibile, forțat să accepți ocupații precare, condiții de lucru periculoase și un salariu de mizerie? Cum te simți fiind victima unei înscenări pentru convingerile tale și forțat să lupți pentru viața ta?

Bartolomeo Vanzetti și prietenul său Nicola Sacco au fost trimiși pe scaunul electric în august 1927 pe baza unor dovezi falsificate, victime ale hărțuielii împotriva roșilor și bigotismului anti-italian.

Memoriile lui Vanzetti, „Istoria unei vieți proletare,” redau o poveste care rămâne actuală până în zilele noastre, o poveste trăită zilnic de muncitori de pretutindeni, de prizonieri, de aceia care iubesc libertatea.

Cuvânt înainte

Cazul lui Nicola Sacco și Bartolomeo Vanzetti a atras atenția întregii lumi. Totuși foarte puțini dintre oamenii noștri, cu excepția celor care au legătură directă cu cazul, sunt cât de puțin familiarizați cu personalitățile celor doi bărbați a căror soartă a trezit acest puternic interes internațional.

Am avut privilegiul de a-l cunoaște personal pe Vanzetti, iar bunătatea și sinceritatea sa m-au mișcat profund. Încrederea în nevinovăția sa, puternic răspândită în rândul celor care au urmărit procesele, îmi este întărită după ce l-am cunoscut personal. Deși trăiește de mai bine de trei ani sub umbra unei pedepse capitale, și-a păstrat un temperament echilibrat și un interes puternic pentru ce se întâmplă în lume, iar setea sa de cunoaștere este de nedomolit. Fiecare deținut de la închisoarea statului Massachusetts de la Charlestown are de îndeplinit zilnic o cantitate de lucru la bucată care se presupune că durează opt ore; dar Vanzetti printr-o sârguință superioară reușește să termine sarcina mai devreme, pentru a avea mai mult timp să studieze literatura engleză. Pentru prima dată, autobiografia lui Vanzetti este prezentată aici sub forma unui pamflet. Reprezintă un document uman remarcabil. Fie ca cititorul să o cerceteze cu o minte deschisă și să judece singur dacă aceasta indică un caracter de un soi criminal.”

– Alice Stone Blackwell, august 1924.

Context

Pe 15 aprilie 1920, la ora 15, un grup de patru sau cinci bărbați i-au împușcat mortal pe Alexander Berardelli și Frederick A. Parmenter care transportau fondul de salarii al firmei Slater și Morrill, într-un loc din fața fabricii Rice&Hutchins. Grupul atacator a fugit apoi cu un automobil. Pe 5 mai 1920, Nicola Sacco și Bartolomeo Vanzetti au fost arestați la Brockton, Massachusetts. Au fost găsiți vinovați de crimă cu premeditare pe 14 iulie 1921. Cinci moțiuni pentru un nou proces au fost depuse și dezbătute în octombrie 1923. Niciuna din aceste moțiuni nu a trecut până la data acestei tipărituri. Toate aceste moțiuni implică presupuse dovezi recent descoperite.

Judecătorul care i-a condamnat s-a lăudat în public: "Ați văzut ce le-am făcut derbedeilor de anarhiști?" În 1977, guvernatorul statului Massachusetts, Michael Dukakis, a cerut redeschiderea cazului iar procurorii au stabilit că cei doi anarhiști au fost executați pentru convingerile lor politice, iar acuzațiile împotriva lor au fost false și înscenate.

– 15 august 1924

Un punct de vedere

“Numărul revistei Advertiser din Boston din 16 septembrie 1913 a conținut un articol scris de Upton Sinclair care ar putea prea bine să servească drept introducere la „Istoria unei vieți proletare.” Sinclair a scris, printre altele:

Veți vedea că viața lui Henry D. Thoreau, prin comparație, este o anecdotă. Thoreau a fost închis după ce a refuzat să plătească taxe unui guvern federal care captura negrii și îi readucea în sclavie. După proces, a fost trimis în închisoare, iar Ralph Waldo Emerson s-a dus să-l vadă și i-a spus, ‘Henry, ce cauți aici?’ Thoreau i-a răspuns: „Waldo, ce cauți tu de cealaltă parte a grătilor?”

În acord cu acest precedent nobil, m-am dus, aproximativ acum un an, să-l vizitez pe unul dintre cele mai blânde suflete din lume, acum încarcerat în închisoarea statului Massachusetts de la Charlestown. Nu m-a dojenit pentru neputința de a mă alătura lui în spatele grătilor; cu toate acestea, prin frumusețea și farmecul sufletului său, m-a făcut să îmi fie atât de rușine de mine, încât la scurt timp după aceea am ajuns și eu în închisoare. Astfel se răspândește spiritul martiriului!

Cine este acest mare om din Massachusetts? Am înaintea mea autobiografia sa, proaspăt ieșită de sub tiparniță; se numește ‘Istoria unei vieți proletare,’ de Bartolomeo Vanzetti. Din această carte aflu că s-a născut în orașul Villafallete din Piemont, Italia. A fost copilul unor țărani și, cum era dornic de cunoaștere, i s-a promis o educație; dar când tatăl său a citit în ziar că 42 de avocați au aplicat pentru un post în Torino, care se plătea cu doar șapte dolari pe lună, a decis că educația nu era de el. La 13 ani, băiatul a fost dat pe mâna unui brutar, care l-a exploatat de la 7 dimineața la 10 seara, 7 zile pe săptămână, exceptând trei ore libere la fiecare două duminici.

Către Tărâmul Promisiunilor: „După șase ani băiatul s-a întors acasă cu sănătatea distrusă și, după ce și-a privit mama murind într-o mare agonie, a decis să plece spre tărâmul promisiunilor, America. A debarcat singuratic și fără prieteni la Battery și i s-a permis să lucreze ca spălător de vase într-un „club bogat.” Aparent clubul nu era suficient de bogat încât să fie generos cu spălătorii săi, căci programul era lung, podul în care dormeau muncitorii era înăbușitor și sufocant, iar paraziții nu le permiteau să adoarmă. Astfel Vanzetti a ajuns să lucreze într-unul din cele mai faimoase restaurante din viața boemă a New York-ului. De multe ori, fără îndoială, ați luat masa în acest restaurant, poate cu alte celebrități. Dacă e așa, ați remarcat doar celebritățile și nu v-ați gândit niciodată la spălători. Ascultați aici!

Oamenii prietenoși de la țară: „Camera era oribilă. Nu exista nici măcar o fereastră acolo. Când se oprea curentul din anumite motive, era complet beznă, încât nu te puteai mișca fără să te lovești de ceva. Vaporii de la apa fiartă unde se spălau farfuriile, tigăile și tacâmurile creau picături mari de apă pe tavan, strângeau tot praful și murdăria acolo, iar apoi cădeau încet, una câte una, în capul meu, în timp ce munceam. În timpul orelor de lucru căldura era îngrozitoare. Resturile de mâncare se strângeau în butoaie lângă racordul de canalizare. Dar chiuvetele nu erau racordate direct la canalizare. În schimb, apa era lăsată să se reverse pe podea. În mijlocul camerei era o scurgere. În fiecare seară țeava se înfunda și apa unsuroasă se ridica tot mai mult, iar noi ne târam picioarele prin mocirlă.” Tânărul italian s-a temut să rămână acolo din cauza posibilității de a contracta tuberculoză, așa că a plecat la țară, iar fermierii și soțiile celor săraci s-au purtat bine cu el și a găsit să muncească cu târnăcopul și lopata. Când nu a mai suportat, a devenit bucătar, apoi s-a reîntors la târnăcop și la lopată, și, în cele din urmă, a devenit vânzător ambulant de pește, călătorind prin mai multe orașe mici din Massachusetts. Cu câteva zile înainte să ajungă la închisoare, a spart gheața, a încărcat cărbuni pentru un cămin electric, a săpat șanțuri până a venit ninsoarea; a curățat zăpada de pe străzi; a săpat un șanț pentru o magistrală de apă; a scormonit după niște moluște, iar apoi a fost arestat. Până acum am descris viața exterioară a acestui om. Se aseamănă mult cu alte vieți, vedeți, „scurtele și simplele anale ale săracilor.” Dar omul e compus din două părți, trup și suflet; iar sufletul săracilor este mai puțin simplu decât era odată. Acum există prese de tipărit, și chiar și oamenii care lucrează 13 sau 15 ore pe zi în brutării și bucătăriile restaurantelor găsesc câteva minute libere în care să gândească și să citească marile opere ale tuturor vremurilor. Mi-aș dori să vă pot oferi întreaga listă a lecturilor lui Vanzetti. V-ar uimi. Dacă sunteți tipicul Om de Afaceri American Plictisit s-ar putea să vă șocheze puțin, căci numele ar avea o sonoritate străină și neobișnuită: De Amicis și Sf. Augustin și Dante și Kropotkin și Gorki și Labriols și Renan și Hugo. Acum și-a scris istoria vieții sale și, după ce am studiat-o cu atenție, sunt gata să mărturisesc, ca

om care înțelege ce e idealismul social, că este de o mie de ori mai probabil ca eu să fi comis acea crimă pentru bani decât Vanzetti. Dar vai, acest fel de depoziție de specialist nu este acceptată în tribunalele americane! Prin urmare, tot ce pot face este să vă recomand să citiți „Istoria unei vieți proletare.”

**Istoria Unei Vieți Proletare, de
Bartolomeo Vanzetti**

I

Viața mea nu poate revendica demnitatea unei autobiografii. Anonim în mulțimea de anonimi, eu doar am reținut și reflectat puțin din lumina acelei gândiri dinamice sau aceluia ideal care trage umanitatea înspre destine mai bune.

M-am născut pe 11 iunie 1888 în familia lui G. Battista Vanzetti și Giovanna Vanzetti, în Villafalletto, provincia Cuneo, în Piemont. Orașul se înalță pe malul drept al râului Magra, în umbra unui frumos lanț de dealuri într-o comunitate preponderent agricolă. Aici am locuit până la vârsta de 13 ani în sânul familiei. Am mers la școlile locale și am iubit învățătura. Cele mai timpurii amintiri sunt legate de premii câștigate la examene școlare, inclusiv premiul doi la catehism religios. Tata nu era sigur dacă să îmi permită să aprofundez studiile sau să mă îndrepte spre vreo meserie.

Într-o zi a citit în *Gazetta del Popolo* că în Torino 42 de avocați au aplicat pentru un post plătit cu 35 de lire pe lună. Știrea s-a dovedit decisivă pentru adolescența mea, căci l-a convins pe tatăl meu că trebuie să învăț o meserie și să devin comerciant. Și astfel în anul 1901 m-a condus la Signor Conino, care conducea o patiserie în orașul Cuneo, și m-a lăsat acolo să gust, pentru prima dată aroma muncii grele, necruțătoare. Am muncit cam douăzeci de luni acolo – de la 7 dimineața până la 10 seara, zilnic, cu excepția unei vacanțe de 3 ore de două ori pe lună. Din Cuneo am mers în Cavour și m-am trezit în brutăria lui Signor Coitre, unde am muncit trei ani. Condițiile nu erau mai bune decât în Cuneo, cu excepția faptului că perioada liberă de la fiecare două săptămâni era de cinci ore. Nu mi-a plăcut ce făceam, dar am rămas acolo pentru a-l mulțumi pe tatăl meu și pentru că nu am știut ce altceva să aleg. În 1905, am abandonat Cavourul pentru Torino în speranța de a găsi de muncă în marele oraș.

Êșuând în această speranță, am mers mai departe la Courgne unde am rămas șase luni să lucrez. Apoi înapoi la Torino, la o slujbă de fabricant de caramel. În Torino, în februarie 1907, m-am îmbolnăvit grav. Aveam dureri mari, închis în interior, privat de aer și de soare și de bucurie, precum o „floare tristă la amurg.” Dar veștile despre starea mea au ajuns la familie, iar tatăl meu a sosit din Villafalletto pentru a mă readuce la locul meu de naștere. Acasă, mi-a spus, va avea grijă de mine mama, buna, mult-iubita mea mamă.

Și astfel m-am reîntors, după șase ani petrecuți în atmosfera fetidă a brutăriilor și bucătăriilor de restaurante, cu rareori răgaz din partea lui Dumnezeu sau o întrezărire a glorioasei Sale lumi. Șase ani care ar fi putut fi frumoși pentru un băiat avid de cunoaștere și însetat de o înghițitură revigorantă a vieții de țară simple din satul său natal. Ani din marele miracol care transformă copilul în bărbat. Ah, aș fi putut avea timpul liber să privesc minunata dezvoltare! Cele trei ore din tren le las pentru imaginația celor care au suferit de pleurezie. Dar chiar și prin pâcla durerii, am observat maiestruoasa țară prin care am trecut și am devenit o parte a sa în imaginația mea. Verdele închis al văilor din nordul Italiei, pe care nici chiar iarna nu le poate lipsi de viață, este un lucru viu în mintea mea chiar și azi.

Mama m-a primit cu tandrețe, plângând de fericire și de amărăciune. M-a așezat în pat – aproape uitasem că mâinile pot mângâia cu atâta tandrețe. Acolo am rămas pentru o lună, iar încă două luni am umblat cu ajutorul unui baston de mers. În sfârșit, mi-am recuperat sănătatea. De atunci și până în ziua în care am plecat spre America, am rămas în casa tatălui meu. Aceasta a fost una din cele mai fericite perioade din viața mea. Aveam douăzeci de ani; vremea magică a speranțelor și visurilor, chiar și pentru cei care, ca mine, răsfoiesc paginile cărții vieții în mod precar. Mi-am făcut mulți prieteni și am oferit de voie din dragostea care se afla în inima mea. Am ajutat la cultivarea grădinii de acasă cu o ardoare pe care nu am simțit-o niciodată în orașe.

Dar acea seninătate a fost în curând tulburată, și de către cea mai dureroasă nenorocire care poate lovi un om. Într-o zi mohorâtă, mama a căzut la pat. Ce a suferit ea, familia și cu mine nu poate fi

descriș de nici un condei. Cel mai mic zgomot îi provoca spasme cumplite. De multe ori am alergat înspre grupuri de bărbați tineri care se apropiau pe drum la ceas de seară, cântând cu veselie la stelele renăscute, implorându-i, în numele lui Dumnezeu și al mamelor lor, să facă liniște. De multe ori i-am implorat pe bărbații de la colțul străzii să meargă în altă parte să stea la taclale. În ultimele săptămâni de viață, suferința a devenit atât de agonizantă că nici tatăl meu, nici rudele ei, nici cei mai apropiați prieteni nu au avut curajul să se apropie de marginea patului. Am rămas eu cu ea, chinuit să văd cum suferea. Două luni nu mi-am schimbat hainele. Știința nu a fost de folos, și nici dragostea. După trei luni de boală brutală, și-a dat ultima suflare în brațele mele.

A murit fără să mă audă plângând.

Eu am așezat-o în coșciug; eu am însoțit-o pe ultimul drum; eu am aruncat primul pumn de țărână peste trandafirii ei sălbatici. Și a fost bine că s-a întâmplat așa, căci îngropam o parte din mine... Golul rămas nu a mai fost nicicând umplut. Dar a fost prea mult. Timpul, departe de a-mi alina pierderea, a făcut durerea și mai chinuitoare. Mi-am văzut tatăl încărunțind într-un timp scurt. Am devenit mai retras, mai tăcut; zilele la rând nu am rostit o silabă și am petrecut zilele rătăcind prin pădurile care mărginesc Magra. De multe ori, mergând la pod, m-am oprit îndelung și am privit spre pământ, la pietrele albe aflate într-un mal de nisip, și mi le-am imaginat ca pe un pat care ar fi alungat toate coșmarurile.

Această stare de spirit disperată m-a convins să abandonez Italia pentru America. Pe 9 iunie 1908, i-am părășit pe cei dragi. Durerea mea a fost atât de cumplită la despărțire că mi-am sărutat rudele și i-am strâns la piept fără a fi capabil să vorbesc. Tatăl meu a fost și el fără grai în amărăciunea sa profundă, iar surorile mele au plâns la fel cum au făcut când a murit mama. Plecarea mea a stârnit interes în sat, iar vecinii s-au înghesuit în casă, fiecare cu o vorbă bună, o binecuvântare, o lacrimă. S-au strâns o mulțime să mă conducă, ca și cum aș fi fost un concetățean care era exilat pentru totdeauna. O întâmplare de la despărțire este vie în amintirea mea; cu câteva ore înainte de plecare am mers să îmi iau rămas-bun de la o femeie bătrână care a avut pentru mine un sentiment matern de la moartea mamei mele.

Am găsit-o în pragul casei, împreună cu tânăra soție a fiului său. „Ah, a sosit vremea,” a spus, „M-am așteptat să te văd. Du-te, și fie ca dragostea lui Dumnezeu să te urmărească. Nicicând nu am văzut un fiu să facă pentru mama sa ce ai făcut tu; binecuvântarea să fie asupra ta, fiule.” Ne-am sărutat. Apoi a vorbit tânăra noră. „Sărută-mă și pe mine. Te plac atât de mult, ești atât de bun,” a spus, înghițindu-și lacrimile. Am sărutat-o și am fugit, și le-am putut auzi plângând în urma mea. Două zile mai târziu, am părășit Torino pentru a ajunge la orașul de graniță Modena. În timp ce trenul mă ducea spre graniță, lacrimi mi s-au prelins pe obrazii, atât de puțin obișnuți cu plânsul. Așa mi-am părășit țărâmul natal, un pribeag fără țară! Așa au înflorit binecuvântările acelor suflete simple, acele inimi nobile.

II. Pe Tărâmul Promis

După o călătorie de două zile cu trenul de-a lungul Franței și mai mult de șapte zile pe ocean, am ajuns pe Tărâmul Promis. New York-ul se întrededea la orizont în toată grandoarea și iluzia sa de fericire. Mi-am forțat ochii de pe puntea de navigare, încercând să zăresc ceva în această masă de zidărie care era în același timp îmbietoare și amenințătoare pentru bărbații și femeile de la clasa a treia.

În stația de imigrare am avut prima mea mare surpriză. I-am văzut pe pasagerii de la clasa a treia manevrați de către oficiali ca și cum ar fi fost o mulțime de animale. Nicio vorbă de bunăvoință, de încurajare, pentru a ușura povara temerilor care apasă cu greutate asupra celor proaspăt sosiți pe țărmurile americane. Speranța, care i-a ademenit pe acești imigranți către noul tărâm, este spulberată de duritatea oficialilor neîndurători. Copii mici se agață de fustele mamelor, plângând înspăimântați. Asemenea este spiritul neprietenos care există în barăcile de imigrare. Cât de bine îmi amintesc cum stăteam la Battery, în New York-ul de jos, la sosirea mea, singur, cu câteva catrafuse sărăcăcioase în materie de haine, și foarte puțini bani.

Până ieri mă aflam între oameni care mă înțelegeau. În această dimineață se pare că m-am deșteptat într-un tărâm unde limba mea nu însemna mai mult pentru nativi (în ce privește înțelesul) decât zgomotele jalnice ale unui animal prost. Unde aveam să merg? Ce aveam să fac? Aici se afla tărâmul promis. Cei elevați au trăncănit pe lângă mine și nu au răspuns. Automobilele și troleele au gonit pe lângă, nepăsătoare față de mine. Aveam notată o adresă, iar un confrate pasager m-a condus într-acolo. Era locuința unui compatriot de-al meu, pe o stradă aproape de Seventh Avenue. Am rămas acolo o vreme, dar a devenit mult prea limpede că nu era loc pentru mine în această casă, care era supraplină cu ființe umane, asemenea tuturor caselor muncitorilor. În adâncă melancolie am părăsit locul către ora opt seara pentru a căuta un loc în care să dorm. Mi-am reconstituit pașii către Battery, unde am închiriat un pat pentru o noapte într-un așezământ cu o înfățișare dubioasă, cel mai bun pe care mi l-am putut permite. La trei zile de la sosirea mea, compatriotul deja menționat, care era bucătar șef într-un club bogat de pe West – stradă cu vedere la râul Hudson, mi-a găsit un loc în bucătăria sa ca spălător de vase.

Am lucrat acolo trei luni. Programul era lung: mansarda în care dormeam era sufocantă; iar paraziții nu mi-au permis să închid un ochi. Aproape în fiecare seară căutam scăpare în parc. Părăsind acest loc, am găsit același tip de ocupație în restaurantul Mouquin. Care sunt condițiile de acolo în prezent nu știu. Dar la acel moment, în urmă cu 13 ani, camera era oribilă. Nu exista nici măcar o fereastră. Când se oprea curentul din anumite motive, era complet beznă, așa încât nu te puteai mișca fără să te lovești de lucruri. Vaporii de la apa fiartă unde se spălau farfuriile, tigăile și tacâmurile se transformau în picături mari de apă pe tavan, strângeau tot praful și murdăria acolo, iar apoi cădeau încet una câte una în capul meu, în timp ce munceam.

În timpul orelor de lucru, căldura era îngrozitoare. Resturile de mâncare se strângeau în butoaie lângă racordul de canalizare. Dar chiuvetele nu erau racordate direct la canalizare. Apa era lăsată să se reverse pe podea. În mijlocul camerei, era o scurgere. În fiecare seară țeava se înfunda și apa unsuroasă se ridica tot mai mult, iar noi ne tărâm picioarele prin mocirlă.

Lucram 12 ore într-o zi și 14 în următoarea, cu 5 ore libere la fiecare două duminici. Mâncare putredă, abia bună pentru câini, și cinci sau șase dolari pe săptămână era plata. După opt luni am părăsit locul de teamă să nu mă îmbolnăvesc de tuberculoză. Acela a fost un an trist. Ce salahor nu și-l aminteste? Sărăcii dormeau afară și scotoceau prin butoaiele de gunoi pentru a găsi o frunză de varză sau un cartof putred.

Timp de trei luni am străbătut New York-ul, de-a lungul și de-a latul, fără a găsi de muncă. Într-o dimineață, într-o agenție de angajare am întâlnit un bărbat tânăr mai oropsit și mai nefericit decât mine. Stătuse fără mâncare ziua anterioară și încă postea. L-am dus la un restaurant, investind aproape tot ce îmi mai rămăsese din economiile mele într-o masă pe care el a mâncat-o cu o poftă de lup. Cu foamea domolită, noul meu prieten mi-a spus că era o prostie să rămân în New York. Dacă ar fi avut bani, mi-a spus că ar fi mers la țară unde existau mai multe șanse de a găsi de lucru, fără a mai lua în calcul aerul curat și soarele care se puteau obține gratis. Cu banii care îmi mai rămăseseră, am luat vaporul cu aburi către Hartford, Connecticut, în aceeași zi. Din Hartford am tăiat-o către un oraș mic unde tovarășul meu de drum mai fusese o dată, al cărui nume nu mi-l amintesc. Am cutreierat de-a lungul drumului, iar în final ne-am făcut suficient curaj pentru a bate la ușa unei căsuțe. Un fermier american a deschis. I-am cerut de lucru. Nu avea nimic să ne ofere, dar a fost atât de mișcat de sărăcia noastră iar foamea pe care o înduram era mult prea evidentă. Ne-a oferit hrană, iar apoi a străbătut întreg orașul cu noi, interesându-se dacă era de lucru. Nimic nu era de găsit. Apoi, din milă pentru noi, ne-a luat la ferma lui, deși nu avea nevoie de ajutor. Ne-a ținut acolo două săptămâni. Voi prețui mereu amintirea acelei familii americane – primii americani care ne-au tratat ca pe niște oameni în ciuda faptului că venisem de pe tărâmul lui Dante și Garibaldi.

Limitările de spațiu nu îmi permit să urmăresc în detaliu rătăcirile noastre ulterioare în căutarea cuiva care ar fi putut să ne ofere pâine și apă în schimbul muncii noastre. Am mers din oraș în oraș, din sat în sat, de la fermă la fermă. Am bătut la uși de fabrici și am fost izgoniți... „Nimic de făcut... Nimic de făcut.” Eram literalmente fără un bănuț amândoi, cu foamea rozându-ne măruntaiele. Am fost norocoși când am descoperit un staul părăsit unde am putut petrece noaptea. Într-o dimineață, am avut noroc. În South Glastonbury un compatriot din Piemont ne-a invitat la micul dejun. Mai e nevoie să spun cât de recunoscători i-am fost? Dar apoi a trebuit să continuăm în descurajatoarea căutare. În jur de ora trei după-amiaza am ajuns în Middletown, Connecticut, obosiți, zdrobiți, și learcă după trei ore de mers prin ploaie. La prima persoană pe care am întâlnit-o ne-am interesat de niște nord-italieni (ilustrul meu tovarăș de drum era excesiv de pătitor față de propria secțiune a Italiei) și am fost direcționați către o casă din apropiere. Am bătut și am fost primiți de două femei siciliene, mamă și fiică. Am rugat să ni se permită să ne uscăm hainele la sobă, iar ele au făcut-o de îndată, în ciuda faptului că erau puritane din sud. Și în timp ce așteptam să se usuce am întrebat despre șansele de a găsi de muncă. Ne-au spus că nu era nimic, și ne-au sfătuit să încercăm în Springfield, unde sunt trei cuptoare de cărămizi. Observând paloarea fețelor și tremuratul vizibil al corpurilor noastre, femeile bune la suflet s-au interesat dacă ne era foame. Am mărturisit că nu mai mâncasem de la ora șase dimineața. La care cea mai tânără dintre ele ne-a înmănat o franzelă scurtă și un cuțit lung. „Nu vă pot oferi nimic altceva,” a spus ea, și ochii săi s-au umplut de lacrimi sincere. „Am cinci copii și pe mama mea bătrână de hrănit. Soțul meu lucrează la calea ferată și nu obține mai mult de 1,35 dolari pe zi, și ca și cum asta n-ar fi de ajuns, mai sunt și sunt bolnavă de multă vreme.” În timp ce am tăiat pâinea, ea a răscolit prin casă într-o căutare disperată și în cele din urmă a descoperit câteva mere, pe care a insistat să le mâncăm.

Revigorați am pornit în direcția cuptoarelor. „Ce ar putea fi acolo unde se vede coșul?” a întrebat companionul meu. „Este fabrica de cărămizi, fără îndoială. Să mergem și să cerem o slujbă.” „Oh, este mult prea târziu acum,” a obiectat el. „Păi, atunci hai să mergem la casa patronului,” a fost sugestia mea „Nu, nu, să mergem în altă parte. Munca de genul ăsta te-ar ucide. Nu ești făcut pentru asta,” a contrariat el.

Devenise suficient de clar că în lunga perioadă de căutare zadarnică pentru muncă, flăcăul își pierduse gustul pentru lucru. Este o stare de spirit care nu este deloc neobișnuită. În repetatul impact al dezamăgirii și insultei, foamei și privațiunilor, victima șomeră dezvoltă o anumită indiferență față de propria soartă. Este o stare de spirit teribilă și una care face vagabonzi permanenți din indivizii mai slabi din rândurile celor nefericiți.

În timp ce stăteam acolo încercând să-l readuc înspre o perspectivă sănătoasă a necazului nostru, m-am gândit la casa pe care o părăsisem cu puțin timp înainte. M-am gândit cu durere la masa lor de seară subțire, făcută și mai subțire din cauza pâinii pe care o devorasem. Gândul propriilor mele

necazuri le-a acoperit pentru o vreme. Amintirea nopții precedente, noaptea rece fără somn, m-a făcut să tremur. M-am uitat la mine; eram aproape în zdrențe. Încă o seară se apropia...

III. Muncește! Muncește! Muncește!

Aproape cu forța mi-am dus tovarășul pribeag în oraș, unde amândoi am obținut de lucru la cuptoare, una din cele mai exigente slujbe pe care le știu. Nu a trecut testul. În două săptămâni a renunțat la lucru. Eu am rămas acolo zece luni. Munca era într-adevăr peste puterile mele, dar erau multe satisfacții la sfârșitul zilei de lucru. Aveam o colonie zdravănă de nativi din Piemont, Toscana și Veneția, iar mica colonie s-a transformat aproape într-o familie. Seara dezgustarea zilei era uitată. Cineva începea să cânte o melodie la vioară, acordeon sau la vreun alt instrument. Unii dintre noi dansau – eu, din păcate, nu am fost niciodată înclinat înspre această artă și stăteam de o parte și priveam.

Întotdeauna am privit și m-am bucurat la fericirea altor oameni.

Există o rată considerabilă a îmbolnăvirilor în mica colonie, îmi reamintesc cum frigurile atacau o persoană după alta. Cu greu trecea o zi fără ca dinții cuiva să nu clănțâne. Din acel moment am fost puțin mai norocos. Am mers la Meriden, Connecticut unde am lucrat la carierele de piatră. Doi ani în carierele de piatră, făcând cea mai grea muncă necalificată; dar locuiam cu un cuplu vârstnic, ambii toscani, și m-am bucurat enorm să învăț frumosul grai toscan.

În timpul anilor petrecuți în Springfield și Meriden am învățat o mulțime de lucruri în afara dialectului Toscaniei. Am învățat să iubesc și să simpatizez cu cei care, ca mine, erau pregătiți să accepte orice salariu mizerabil pentru a-și păstra trupul și sufletul laolaltă. Am învățat că conștiința de clasă nu era o frază inventată de propagandiști, ci o forță reală, vitală și că cei care îi simțiseră semnificația nu mai erau animale de povară, ci ființe umane (demne).

Mi-am făcut prieteni pretutindeni, niciodată năvălind peste ei, niciodată în mod conștient. Poate lucraseră alături de mine în puțuri și la cuptoare și au văzut în ochii mei grozava compasiune pe care o aveam pentru soarta lor, și marile visuri care se aflau deja în imaginația mea despre o lume în care noi toți am trăi o existență mai curată, mai puțin animalică.

Prietenii m-au sfătuit să mă întorc la profesia de cofetar. Muncitorul necalificat, au insistat, era cel mai de jos animal din întregul sistem social; nu aș fi avut nici respect, nici mâncare dacă aș fi rămas asta. Un compatriot din New York și-a adăugat pledoaria la a lor. Așa că m-am întors la New York și am găsit rapid serviciu ca ajutor de cofetar în Restaurantul Sovarin's de pe Broadway. În șase sau opt luni am fost concediat. La acel moment nu am știut de ce. Am fost imediat relocalat într-un hotel de pe Seventh Avenue, în districtul teatrelor. În cinci luni am fost concediat și de acolo. Apoi am descoperit motivul pentru aceste concedieri neobișnuite. Bucătarii erau la acea vreme în alianță cu agențiile de angajare și primeau o parte la fiecare om pe care îl plasau. Cu cât concediau mai des oameni, cu atât mai des puteau primi alții noi și comisionul lor. Compatrioții cu care locuiam m-au implorat să nu disper. „Rămâi la meseria ta,” m-au îndemnat, „și atâta vreme cât avem o casă și un pat și mâncare să îți oferim, nu-ți face griji. Și când ai nevoie de bani, nu ezita să ne spui.” Uriășe inimi în rândul maselor, O voi Fariseilor!

Timp de cinci luni am bătut trotuarele New York-ului, incapabil să-mi găsesc de lucru cu meseria mea, sau chiar ca spălător de vase. În cele din urmă am nimerit într-o agenție de pe Mulberry Street, care căuta bărbați să muncească cu târnăcopul și lopata. M-am oferit și am fost acceptat. Am fost condus împreună cu o turmă de alți bărbați zdrențuroși la o baracă din pădurile de lângă Springfield, Massachusetts unde se construia o cale ferată. Aici am muncit până mi-am plătit datoria de o sută de dolari pe care o făcusem în lunile fără ocupație, și am economisit puțin în plus. Apoi împreună cu un tovarăș am mers la alte barăci lângă Worcester. În aceste împrejurimi am stat mai mult de un an, lucrând în mai multe fabrici. Aici mi-am făcut mulți prieteni, pe care îi țin minte cu cea mai puternică

emoție, cu o dragoste neschimbată și de neschimbat. Câțiva muncitori americani s-au numărat printre aceștia.

Din Worcester m-am transferat în Plymouth (asta se întâmpla acum vreo șapte ani), care a rămas casa mea până în momentul în care am fost arestat. Am învățat să privesc locul cu o reală afecțiune, căci, odată cu trecerea timpului, cuprindea tot mai mulți dintre oamenii dragi inimii mele, oamenii cu care am locuit, bărbații alături de care am lucrat, femeile care mai târziu au cumpărat mărfurile pe care le aveam de oferit ca și negustor ambulant. În trecut, permiteți-mi să spun ce satisfacție este să realizez că compatrioții mei din Plymouth îmi împărtășesc dragostea pe care le-o port. Nu doar mi-au sprijinit apărarea – banii sunt un lucru neînsemnat, la urma urmei – ci și-au exprimat către mine direct și indirect credința în nevinovăția mea. Cei care s-au adunat în jurul bunilor mei prieteni din comitetul de apărare, nu erau doar muncitori, ci și afaceriști care mă cunoscuseră; nu doar italieni, ci și evrei, polonezi, greci și americani. Păi, am lucrat în instituția Stone pentru mai mult de un an, iar apoi pentru Compania Cordage timp de circa optsprezece luni.

Participarea mea activă în greva cordajului din Plymouth a făcut cert faptul că nu voi mai putea obține o slujbă acolo... De fapt, din cauza aparițiilor mele mai frecvente pe platforma vorbitorului în tot felul de grupuri ale clasei muncitoare, devenise tot mai dificilă găsirea unei slujbe oriunde. Pentru anumite fabrici eram trecut definitiv pe lista neagră.”

Totuși, oricare din angajatorii mei ar putea atesta că am fost un muncitor harnic, de nădejde, că “greșeala” mea capitală a constat în faptul că am încercat atât de tare să aduc puțină lumină pentru înțelegerea vieților întunecate ale tovarășilor mei muncitori.

Pentru o vreme am făcut muncă manuală din cea mai grea în construcții la Sampson & Douland. Pot să spun că am participat la aproape toate lucrările publice principale din Plymouth. Aproape orice italian din oraș sau oricare dintre supraveghetorii mei de la diferitele mele slujbe pot atesta sânguința și modestia vieții mele în această perioadă. Eram deja profund interesat în acest moment de lucrurile intelectului, de marea speranță care mă animă chiar și aici în celula întunecoasă a unei închisori în timp ce aștept moartea pentru o crimă pe care nu am comis-o.

Sănătatea mea nu era bună. Anii de trudă și teribilele perioade fără slujbă m-au jefuit de mare parte din vitalitatea mea personală. Căutam peste tot vreun mijloc util prin care să îmi câștig traiul. Cu circa opt luni înainte de arest, un prieten de-al meu care plănuia să se reîntoarcă acasă mi-a zis: „De ce nu cumperi căruciorul, cuțitele, cântarele mele, să te apuci de vândut pește în loc să rămâi sub toiagul șefilor?” Am înhățat oportunitatea, și astfel am devenit vânzător ambulant de pește, în mare parte din dragoste de independență. La acea dată, 1919, dorința de a-i revedea pe cei dragi de acasă, nostalgia pentru tărâmul meu natal îmi pătrunseseră în inimă. Tatăl meu, care nu-mi scrisese nicio scrisoare fără a mă invita acasă, a insistat mai mult decât oricând, iar sora mea Luigia i s-a alăturat în rugămintă. Afacerea nu mergea prea bine, deși munceam ca un animal de povară, fără întrerupere, zi după zi.

24 decembrie, ziua dinaintea Crăciunului, a fost ultima zi în care am vândut pește în acel an. A fost o zi vioaie, căci toți italienii cumpără țipari în acea zi pentru festinele din ajunul Crăciunului. Cititorii și-ar putea reaminti că a fost un Crăciun geros și că vremea aspră nu s-a înmuiat după sărbători; iar să împingi un cărucior nu este o muncă care să te încălzească. Am trecut pentru o perioadă scurtă la o muncă mai viguroasă, chiar dacă nu mai puțin geroasă. Am obținut o slujbă la câteva zile după Crăciun – să tai gheața pentru dl. Peterseni. Într-o zi când nu avusese suficientă treabă pentru a lucra, am încărcat cărbuni pentru Căminul Electric. Când slujba cu gheața s-a încheiat, m-am angajat la dl. Howland, la săpat de șanțuri, până când o furtună de zăpadă m-a transformat din nou într-un om cu timp liber. Nu pentru mai mult de câteva ore, m-am angajat orașului, pentru a curăța străzile de zăpadă, iar odată această treabă încheiată, am ajutat la curățarea zăpezii de pe liniile de cale ferată. Apoi am fost luat din nou de oamenii de la Sampson Construction care instalau o magistrală de apă pentru Compania Puritan Woolen. Am rămas la acea slujbă până s-a finalizat. Apoi iar nu am găsit nici o slujbă. Dificultățile de la greva feroviară tăiaseră livrările de ciment, astfel că nu se mai putea realiza nici o construcție. M-am reîntors la vândutul peștelui, atunci când îl puteam obține, căci aprovizionarea era de asemenea limitată. Când nu am putut face rost, am săpat după moluște, dar câștigul era mic,

cheltuielile fiind atât de mari că nu permiteau nici o marjă. În aprilie am ajuns la o înțelegere cu un pescar pentru un parteneriat.

Nu s-a materializat niciodată, căci pe 5 mai, în timp ce pregăteam un miting pentru a protesta împotriva uciderii lui Salsedo de către Departamentul de Justiție, am fost arestat. Bunul meu prieten și tovarăș Nicola Sacco era cu mine. „Încă un caz de deportare,” ne-am spus reciproc. Dar nu era.

Ne-au fost aduse groaznice acuzații pe care acum întreaga lume le cunoaște. Eu am fost acuzat că am comis o crimă în Bridgewater, găsit vinovat după un proces care a durat 11 zile, cel mai ridicol proces la care am fost martor. Am fost condamnat la 15 ani de închisoare. Judecătorul Webster Thayer, același om care mai târziu a prezidat procesul de crimă, a impus pedeapsa. Nu a existat nici un freamăt de compasiune în tonul său când a făcut asta. M-am întrebat, în timp ce vorbea, de ce mă ura atât de mult. Nu se presupune că un judecător ar trebui să fie imparțial? Dar acum cred că știu – (mă ura) pentru că pentru el trebuie să fi arătat ca un animal straniu, fiind un simplu muncitor, un străin, și un radical pe deasupra. Și cum se face că toți martorii mei, oameni simpli, care erau nerăbdători să spună adevărul simplu, au fost batjocoriți și discreditați? Nici o crezare nu le-a fost acordată spuselor lor, pentru că și ei erau doar niște străini... Mărturia ființelor umane este acceptabilă, dar a străinilor... ptiu!

IV. Viața Mea Intelectuală și Crezul Meu

Vreau să îmi reconstitui pașii în memorie pentru o vreme. Am oferit faptele fizice ale vieții mele. Povestea mai profundă, mai reală nu constă în circumstanțele exterioare vieții unui om, ci în dezvoltarea sa internă, în minte și suflet, și în conștiință. Am mers la școală de la vârsta de 6 ani până la vârsta de 13 ani. Am iubit studiul cu o pasiune reală. În timpul celor trei ani petrecuți în Cavour, am avut norocul de a mă afla lângă o persoană categoric erudită. Cu ajutorul său, am citit toate publicațiile care mi-au picat în mână. Superiorul meu era abonat la un periodic catolic din Genova. Am considerat-o un noroc, căci pe atunci eram un catolic fervent. În Torino nu am avut nici un partener de studiu, cu excepția colegilor muncitori, vânzătorilor tineri și salahorilor. Colegii mei muncitori se declarau socialiști și se amuzau pe seama trăsăturilor mele religioase, numindu-mă ipocrit și bigot. Într-o zi asta a dus la o bătaie cu pumni cu unul dintre ei.

Acum că sunt mai mult sau mai puțin familiarizat cu toate școlile socialismului, realizez că ei nu cunoșteau nici măcar sensul cuvântului. Se numeau socialiști din simpatie pentru DeAmicis (aflat atunci în apogeul carierei sale de scriitor) și pentru spiritul locului și al timpului. Atât de real era efectul mediului încât și eu am început în curând să iubesc socialismul, fără a-l cunoaște, sau să mă consider un socialist. Ținând cont de toate, faza evolutivă în care se aflau acei oameni mi-a fost folositoare și m-a ajutat să mă dezvolt foarte mult. Principiile umanismului și egalității drepturilor au început să își facă loc în inima mea. Am citit Cuore a lui De Amicis, și mai târziu Călătoriile și Prietenii sale. În casă se afla o carte a Sf. Augustin. Din aceea, o frază mi-a rămas permanent în minte: „Sângele martirilor este sămânța libertății.” Am găsit și Promessi Sposi pe care am citit-o de două ori. În cele din urmă am pus mâna pe o copie învechită a Divinei Comedii. Vai! dinții mei nu au fost făcuți pentru un asemenea os; cu toate astea am început a o roade cu disperare, și cred că nu în zadar. În ultimele zile ale șederii mele pe tărâmul în care m-am născut, am învățat multe de la dr. Francis, chimistul Scrimaglio și veterinarul Bo.

Deja începusem să înțeleg că boala care copleșește umanitatea în cel mai crud mod este ignoranța și degenerarea sentimentelor naturale. Religia mea în curând nu mai necesita temple, altare și preoți formali. Dumnezeu devenise pentru mine o Ființă spirituală perfectă, lipsită de orice calități umane. Deși tatăl meu îmi spusese deseori că religia este necesară pentru a ține în frâu pasiunile umane, și pentru a consola ființa umană la necaz, am simțit în inima mea realitatea lucrurilor. În această stare de spirit am traversat oceanul.

Sosit în America, am trecut prin toate suferințele, amăgirile și lipsurile care îl afectează în mod inevitabil pe acela care debarcă la douăzeci de ani, ignorant față de viață și oarecum visător.

Aici am fost martor la toate brutalitățile vieții, toate nedreptățile, corupția în care umanitatea se zbate în mod tragic. Dar în pofida tuturor lucrurilor am reușit să mă întăresc din punct de vedere fizic și intelectual. Aici am studiat lucrările lui Piotr Kropotkin, Gorki, Merlino, Malatesta, Reclus. Am citit Testamentul lui Carlo Pisacane de Marx, Datoriile Omului de Mazzini și multe alte lucrări de importanță socială. Aici am citit jurnalele fiecărei facțiuni socialiste, patriotice și religioase. Aici am studiat Biblia, Viața lui Isus (Renan), și Isus Christos nu a existat niciodată de Miselbo. Aici am citit istorie greacă și romană, povestea Statelor Unite, a Revoluției Franceze și a Revoluției Italiene. L-am studiat pe Darwin și Spencer, Laplace și Flammarion. M-am reîntors la Divina Comedie și la Ierusalimul Eliberat. L-am recitit pe Leopardi și am plâns cu el. Am citit operele lui Hugo, Lev Tolstoi, Zola, Cantu, poezia lui Giusti, Guerrini, Rapisardi și Carducci.

Să nu mă consideri, dragă cititorule, un talent în ale științei; asta ar fi o eroare. Instruirea mea de bază a fost prea incompletă, puterile mele mintale insuficiente pentru a asimila tot acest material vast. Apoi trebuie reamintit că am studiat în timp ce făceam muncă grea întreaga zi, și fără a avea vreo cazare plăcută. Ah, câte nopți nu am petrecut deasupra vreunui volum la licăritul lampeii de gaz, până târziu înspre dimineață! Numai ce îmi puneam capul pe pernă când suna fluierul și trebuia să mă întorc la fabrica din cariera de piatră.

Dar am completat studiile cu o observație crudă, continuă și inexorabilă a oamenilor, animalelor și plantelor – într-un cuvânt, a tuturor lucrurilor care înconjoară omul. Cartea Vieții: adică Cartea Cărților! Toate celelalte te învață numai cum să o citești pe aceasta. Cărțile cinstite, mă refer; cele necinstite au un scop contrar. Contemplarea acestei cărți mărețe mi-a determinat acțiunile și principiile. Am negat că „Fiecare om pentru el însuși și Dumnezeu pentru toți!” Am apărat cauza celor slabi, celor săraci, celor oprimați, celor simpli și persecutați. Am admirat eroismul, tăria și sacrificiul atunci când sunt îndreptate către triumful justiției sociale.

Am înțeles că, în numele lui Dumnezeu, al Legii, al Patriei, al Libertății, a celor mai pure abstracții mentale, a celor mai înalte idealuri umane, sunt comise și vor continua să fie comise cele mai cumplite crime; până în ziua în care prin dobândirea luminii nu va mai fi posibil ca cei puțini, în numele lui Dumnezeu, să comită nedreptăți împotriva celor mulți. Am înțeles că omul nu poate călca în picioare cu imunitate legile nescrise care îi guvernează viața, că nu poate viola relațiile care îl leagă de univers. Am înțeles că munții, mările, râurile denumite „granițe naturale” s-au format înaintea omului printr-o complexitate de procese fizice și chimice, și nu cu scopul de a separa oamenii. Am îmbrățișat conceptul de fraternitate, de dragoste universală. Am susținut că oricine ajută sau rănește un om, ajută sau rănește întreaga specie.

Mi-am căutat libertatea în libertatea tuturor; fericirea în fericirea tuturor. Am realizat că echitatea faptelor, drepturilor și îndatoririlor constituie singurul fundament moral pe care poate fi ridicată o societate umană justă. Mi-am câștigat pâinea cu sudoarea onestă a frunții mele. Nu am o nici o picătură de sânge pe mâini, și nici pe conștiință. Am înțeles că scopul suprem al vieții este fericirea. Că temeliile veșnice și imuabile ale fericirii umane sunt sănătatea, pacea conștiinței, satisfacerea nevoilor fizice, și o convingere sinceră. Am înțeles că fiecare individ are două euri, cel real și cel ideal, că cel din urmă reprezintă sursa întregului progres, și că oricine încearcă să îl facă pe primul să pară egal cu cel de-al doilea este de rea-credință.

Diferența în oricare persoană dintre cele două egouri este mereu aceeași, căci fie în perfecțiune sau în degenerare, ele păstrează aceeași distanță între ele. Am înțeles că omul nu este niciodată suficient de modest față de el însuși și că înțelepciunea adevărată se află în toleranță. Mi-am dorit un acoperiș pentru fiecare familie, pâine pentru fiecare gură, educație pentru fiecare inimă, lumină pentru fiecare intelect.

Am certitudinea că istoria umană nu a început încă; că ne aflăm în ultima eră a preistoriei. Privesc cu ochii sufletului meu cum cerul este scaldat de razele noului mileniu. Susțin că libertatea de conștiință este la fel de inalienabilă precum viața. Am căutat cu întreaga mea putere să direcționez spiritul uman către binele tuturor.

Știu din experiență că drepturile și privilegiile încă sunt câștigate și menținute prin forță, până când umanitatea se va perfecționa. În istoria reală a viitoarei omeniri – clasele și privilegiile, antagonismul intereselor dintre om și om fiind abolite – progresul și schimbarea vor fi determinate de inteligență și interesul comun. Dacă noi și generația pe care femeile noastre o țin la piept nu se vor apropia de acest țel, nu vom fi obținut nimic real, iar umanitatea va continua să fie tot mai jalnică și nefericită. Sunt și voi rămâne până în ultima clipă (dacă nu cumva voi descoperi că mă aflu în eroare) un anarhist-comunist, căci consider că comunismul este cea mai umană formă de contract social, pentru că știu că doar libertatea îl poate ridica pe om, face nobil și completa.

Acum? La vârsta de treizeci și trei de ani – vârsta lui Christos și conform unor psihiatrii învățați, în general vârsta delicvenților – sunt planificat pentru închisoare și moarte. Însă, dacă ar fi să reîncep

„Călătoria Vieții,” aș păși pe același drum, căutând totuși, să împuținez suma păcatelor și greșelilor mele și să o sporesc pe aceea a faptelor mele bune.

Trimit tovarășilor, prietenilor, tuturor oamenilor buni îmbrățișarea mea fraternă, dragoste și salutări înflăcărare.”

Biblioteca Anarhistă

Bartolomeo Vanzetti
Istoria unei vieți proletare
1923

Preluat la 16.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org